

1918

Dokumentácia „osmičkových“ výročí v slovenských a českých múzeách. Rok 1918 a tie ostatné

2018

VEDECKÁ KONFERENCIA
USPORIADANÁ PRI PRÍLEŽITOSTI 100. VÝROČIA VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

13. – 14. 11. 2018, ZIMNÁ JAZDIAREŇ BRATISLAVSKÉHO HRADU

PROGRAM

13. 11. 2018 (utorok)

11,00 – 12,00	registrácia účastníkov
12,00 – 12,30	otvorenie konferencie a úvodné príhovory
12,30 – 13,30	I. blok referátov
13,30 – 13,45	diskusia k I. bloku referátov
13,45 – 14,15	prestávka
14,15 – 15,00	II. blok referátov
15,00 – 15,15	diskusia k II. bloku referátov
15,15 – 16,45	III. blok referátov
16,45 – 17,15	diskusia k III. bloku referátov
a záverečná diskusia
19,00	čaša vína (prezentácia publikácie
<i>Príbeh predmetu: osmičkové roky</i>)
20,00 – 22,00	spoločenský večer, Bratislavský hrad

14. 11. 2018 (streda)

8,30 – 9,30	registrácia účastníkov
9,30 – 10,15	IV. blok referátov
10,15 – 10,30	diskusia k IV. bloku referátov
10,30 – 11,45	V. blok referátov
11,45 – 12,00	diskusia k V. bloku referátov
12,00 – 12,30	prestávka
12,30 – 13,15	VI. blok referátov
13,15 – 14,00	diskusia k VI. bloku referátov
a záverečná diskusia,
ukončenie konferencie

Spolupracujúce inštitúcie:

Hlavný partner:

Partner:

13. 11. 2018 (utorok)

11,00 – 12,00

REGISTRÁCIA ÚČASTNÍKOV

12,00 – 12,30

OTVORENIE KONFERENCIE A ÚVODNÉ PRÍHOVORY

12,30 – 13,30

I. BLOK REFERÁTOV

Podoby muzealizácie a prezentácie existencie prvej Československej republiky

Moderátor: PhDr. Jan Dolák, Ph.D.,

Katedra etnológie a muzeológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

12,30 – 12,45

Muzealizácia československej štátnosti v Múzeu mesta Bratislavy

PhDr. Elena Kurincová, Múzeum mesta Bratislavy

Bratislava sa po vzniku Československej republiky stala centrom Slovenska v novom štátnom útvere a múzeum mesta zariadením mestskej samosprávy. Popri kontinuitne pretrvávajúcích témach z lokálnej histórie (akými boli napr. sláva korunovačného a snemového mesta) sa múzeum začalo venovať aj aktuálnym otázkam vyplývajúcim z nového postavenia mesta. Nová politická realita priniesla nové témy: slovanskosť mesta, spoločná minulosť Slovákov a Čechov v záujme zabezpečiť „kultúrne potreby hlavného národa československého“. Na tvorbe novej kolektívnej pamäti sa v duchu československej štátnosti podieľal publikáciami aj prednosta Vedeckých ústavov O. Faust. Dokumentovala sa celoštátna história cez osobnosti T. G. Masaryka, M. R. Štefánika (výtvarnými dielami), ďalej znakmi a symbolmi štátnosti (zástavy, emblémy) ale aj dokumentáciou udalostí (medaily, mince, pohľadnice) akými boli oslavy čs. štátnosti, stavba pomníkov a tabúl. Príspevok si všima akvizície vo vzťahu k ČSR aj z ďalších období činnosti múzea, ktoré nadväzovali na už vytvorené súbory zbierok až po súčasnosť a reflektuje spôsoby prezentácie témy ČSR, resp. československej štátnosti v expozíciách a na výstavách múzea.

Kontakt: elena.kurincova@bratislava.sk

12,45 – 13,00

Martinská deklarácia v kontexte zbierok Literárneho múzea Slovenskej národnej knižnice

Mgr. Pavol Máťuš, Slovenská národná knižnica – Literárne múzeum, Martin

Deklarácia slovenského národa, známa aj ako Martinská deklarácia bola najreprezentatívnejším vystúpením slovenských národných dejateľov a zároveň jedným z dôležitých dokumentov v kontexte vzniku Československa. Príspevok prostredníctvom príbehu predmetu (historický telegram Matúša Dulu) približuje významnú kapitolu česko-slovenských dejín a zároveň sa zaoberá osobnosťami Martinskej deklarácie v zbierkovom systéme Literárneho múzea Slovenskej národnej knižnice.

Kontakt: pavol.matus@snk.sk

13,00 – 13,15

Prvá Československá republika v zbierkach Múzea školstva a pedagogiky – katalóg. Pocta k 100. výročiu jej založenia

PhDr. Daniela Vaněková, CVTI SR – Múzeum školstva a pedagogiky, Bratislava

História prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov do dnešných dní právom vzbudzuje veľkú zvedavosť, obdiv, ale nastoluje i otázky, na hľadanie odpovedí ktorých, aspoň čiastočne, chcelo Múzeum školstva a pedagogiky prispieť katalógom a v ňom zaradených hmotných školských pamiatok zo zbierkového fondu múzea. Dokumentujú život škôl, učiteľov, študentov, žiakov, ale aj riadiacich inštitúcií formou trojrozmerných, listinných, knižných a fotografických predmetov. Pochádzajú z územia celého dnešného Slovenska, ale aj Prahy ako sídla vtedajšieho ústredného štátneho orgánu školstva – Ministerstva školstva a národnej osvety.

Kontakt: daniela.vanekova@cvtisr.sk

13,15 – 13,30

Výročia vzniku Československa v múzejnej prezentácii

doc. Mgr. Ľuboš Kačirek, Ph.D., Katedra etnológie a muzeológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Príspevok približuje oslavy výročia vzniku Československa formou múzejných prezentácií (výstav) a vplyv politického systému, resp. ideológie do ich vnímania. Všima si pripomínanie tejto udalosti v medzivojnovom období (pri 10. a 20. výročí vzniku ČSR) a zmeny osláv tejto udalosti po roku 1948, po nástupe komunistického režimu, s dôrazom na 50. výročie v roku 1968 a 70. výročie v roku 1988. Záver

príspevku sa sústreďuje na obdobie po politických zmenách v roku 1989 a novú interpretáciu týchto udalostí múzejnou formou (napr. výstava Ako (?) sme žili. Slovensko v 20. storočí).

Kontakt: lubos.kacirek@uniba.sk

13,30 – 13,45

DISKUSIA K I. BLOKU REFERÁTOV

13,45 – 14,15

PRESTÁVKA

14,15 – 15,00

II. BLOK REFERÁTOV

**„Osmičky“ v slovenských a českých múzeách:
rok 1918 a tie ostatné I.**

Moderátor: Mgr. Lubomír Anděl, Český úřad ICOM

14,15 – 14,30

Zlomové „osmičkové“ roky v našich dejinách v známkovej tvorbe a filatelickej produkcii po druhej svetovej vojne

Mgr. Jarmila Ďurišová – PhDr. RNDr. Richard R. Senček, PhD., Slovenská pošta, a. s., Poštové múzeum, Banská Bystrica

Pri príležitosti 100. výročia vzniku Československa ako jednej z najvýznamnejších pozitívne vnímaných udalostí z tzv. osmičkových rokov autori podrobili známkovú tvorbu a filatelickej produkcii štatistickému skúmaniu, ktorého cieľom bolo overiť, či sa mýtus osmičkových rokov nejako prejavil aj v známkovej tvorbe a filatelickej produkcii alebo nie. Bol vytvorený súbor vytipovaných významných historických udalostí, ktoré sa odohrali v osmičkových alebo deviatkových rokoch, keďže sa autori domnievajú, že mnohé historické udalosti, ktoré za začali v osmičkovom roku doznievali v roku nasledujúcom a preto je ich potrebné vnímať spoločne a analogicky vytvorili aj súbor neosmičkových významných udalostí, ktorý slúžil na komparáciu. Na základe stanovených kritérií vytipovali a porovnali množstvá emisií, počty emitovaných známok a motívov na nich. Stanovili si pracovné hypotézy, ktoré mali byť analýzami dokázané alebo vyvrátené. Pri analýzach boli použité základné štatistické metódy. Na základe týchto výsledkov autori verifikovali svoje hypotézy a dospeli k záveru, že mýtus osmičkových rokov sa v známkovej tvorbe a filatelickej produkcii ako komplex neprejavuje a udalosti, ktoré sa odohrali v osmičkových rokoch sú pomerne menej zastúpené než tie, ktoré boli vydané v neosmičkových rokoch.

Kontakty: sencek.richard@slposta.sk, durisova.jarmila@slposta.sk

14,30 – 14,45

Sbirkové predmety osmičkových rokov ve sbírkách Husitského muzea v Táboře

Mgr. Jitka Vandrovcová – Mgr. Lenka Vandrovcová, Husitské muzeum v Táboře

Príspevek bude zaměřen na vybrané sbírkové předměty dokumentující významné události v Táboře v osmičkových letech. Rok 1918 představí pamětní listy, které podepsali na tábořském nádraží politikové vracející se z jednání ve Švýcarsku a T. G. Masaryk. Rok 1938 připomene soubor fotografií a dalších předmětů z návštěvy prezidenta Beneše v Táboře 21. května 1938. Rok 1948 zastoupí předměty spojené s úmrtím Dr. Beneše. Rok 1968 připomene soubor fotografií vily manželů Benešových v Sezimově Ústí a tiskoviny z léta a podzimu 1968. Propojujícím prvkem všech osmičkových roků je osobnost Dr. Edvarda Beneše, která je v Husitském muzeu aktuální, neboť došlo k reinstalaci expozice Památníku dr. E. Beneše.

Kontakty: vandrovцова.j@husitskemuzeum.cz, vandrovцова.l@husitskemuzeum.cz

14,45 – 15,00

Stopa československého jara

PhDr. Jiří Petráš, Jihočeské muzeum, České Budějovice

V první části příspěvku zdůvodním, proč jaro nenazývám Pražským, ale Československým. Dále se budu zabývat dobovým kontextem v Jihočeském kraji a Českých Budějovicích samotných, jakož i spontánními projevy občanů coby reakcí na okupaci. Popíši, jak Jihočeské muzeum získávalo předměty z tohoto období do sbírek, osud těchto předmětů, ale i další vlnu sběrů po roce 1989. Srovnání se nabízí i se sběrem materiálů z období listopadových událostí roku 1989. Rovněž poukáži i na jiné prameny (archivy, kroniky, filmový materiál, narátoři). V neposlední řadě nastíním i situaci v některých dalších jihočeských muzeích.

Kontakt: petras@muzeumcb.cz

15,00 – 15,15 DISKUSIA K II. BLOKU REFERÁTOV

15,15 – 16,45

III. BLOK REFERÁTOV

Múzeá po roku 1918: (pre/vy)budovanie múzejnej siete

Moderátor: doc. Mgr. Ľuboš Kačírek, PhD.,

Katedra etnológie a muzeológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

15,15 – 15,30

Múzejná sieť na Slovensku po vzniku ČSR – predstavy a realita

Mgr. Miroslav Palárik, PhD., Katedra histórie, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Spolu so vznikom československého štátu získali Slováci nebyvalý priestor na politický, spoločenský a kultúrny rozvoj, sféru múzejníctva nevynímajúc. Počet múzejných inštitúcií sa počas medzivojnového obdobia zdvojnásobil, čo umožňovalo detailnejšiu dokumentáciu vývoja spoločnosti a prírody na Slovensku. Príspevok hľadá odpovede na nasledujúce otázky: Aké úlohy mali múzeá plniť v období po roku 1918?, Aké boli predstavy predstaviteľov štátneho aparátu o podobe siete múzejných inštitúcií a aký bol skutočný stav?, Kto boli vedúce osobnosti slovenského múzejníctva v novom štátnom útvere, ktoré vtlačali podobe múzeí svoju nezameniteľnú pečať?, V čom sa ich názory na riešenie problémov v oblasti múzejníctva stretávali a kde sa ich predstavy rozchádzali?

Kontakt: mpalarik@ukf.sk

15,30 – 15,45

Kontinuita alebo diskontinuita? Reorganizácia múzejníctva v Bratislave po prvej svetovej vojne

Mgr. Štefan Gaučík, PhD., Historický ústav Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Kontinuita a diskontinuita spoločenských, politických, ekonomických a kultúrnych fenoménov sa ešte len dostávajú do zorného uhla bádateľských stratégií. Môžu obohatiť aj muzeologické výskumy. Skúmanie kontinuit a diskontinuit v dejinách nám môžu priblížiť dovtedy neviditeľné hĺbkové posuny. Vďaka zvolenej metóde možno ostrejšie vidieť kontúry premien, ba niekedy aj nemennosť dedičstva „starých“, predvojnových štruktúr, inštitúcií ako aj mentalít. Predvojnový Pressburg/Pozsony/Prešporok, ktorý sa rýchlo menil na Bratislavu, teda mesto na nemecko-maďarsko-slovenskom mentálnom pomedzí, sa javí ako vďačná téma. V referáte sa zameriavam na analýzu uhorského/maďarského múzejného konceptu, jeho inštitucionálnych „podôb“ (Mestské múzeum v Prešporoku, Prírodovedné múzeum), ktoré sa po roku 1918 konfrontovali s novými československými/slovenskými múzejnými zámermi. Skúmam myšlienkové zrnká povojnových múzejných koncepcií, ako aj pamäťovej politiky, ktoré sa snažili pretvoriť „staré“ uhorské na „nové“ československé.

Kontakt: stefan.gaucik@savba.sk

15,45 – 16,00

Role Svazu československých muzeí ve vývoji českého (československého) muzejnictví

PhDr. František Šebek, Ústav historických věd, Fakulta filozofická Univerzity Pardubice

Snahy o definovanie a riešenie základných problémů muzejnictví na sjezdech muzejních spolků v Čechách na konci 19. a začátku 20. století a vznik Svazu československých muzeí v roce 1919. Aktivity Svazu v období první republiky (vztah k ministerstvu kultu a národní osvěty, snahy o podporu aktivit muzeí). Činnost Svazu po roce 1945 a zánik v 50. letech po komunistickém převratu 1948. Svaz a jeho odkaz po sametové revoluci 1989.

Kontakt: frsebek@seznam.cz

16,00 – 16,15

Opavské Muzeum památek národního odboje (tzv. Legionářské muzeum) a torzo jeho sbírek v kolekci Slezského zemského muzea

Mgr. Bc. Ondřej Haničák, Slezské zemské muzeum v Opavě

Referát se zaměří na postižení historických peripetií vzniku Muzea památek národního odboje v Opavě, které bylo jako nejstarší instituce tohoto typu ve Slezsku zpřístupněno veřejnosti v roce 1928, tedy v roce desátého výročí vzniku samostatného Československého státu. Líčení se neomezí pouze na události následující dekády existence muzea, jehož činnost byla ukončena v roce 1938, ale představí také další události, předcházející jeho vzniku. Pozornost bude věnována jak vztahu instituce a jejích představitelů k Československé obci legionářské a ústřednímu pražskému Památníku národního osvobození, tak genezi, struktuře a dalšímu osudu sbírkového fondu této instituce.

Kontakt: hanicak@szm.cz

16,15 – 16,30

Židovské múzeum v Prešove od jeho založenia v roku 1928 po súčasnosť

PhDr. Jana Švantnerová, Ph.D., Slovenská národná galéria a Židovské komunitné múzeum v Bratislave

Cieľom príspevku je priblížiť dôsledky aké mali osmičkové roky na kultúrny život židovskej komunity na území Slovenska na príklade vybraných udalostí z histórie Židovského múzea v Prešove a zo života jeho hlavných protagonistov. Pri založení Židovského múzea v roku 1928 stáli vtedajší riaditeľ Východoslovenského múzea Dr. Josef Polák a prešovský staviteľ a projektant Ing. Eugen Bárkány. Ich pohnuté životné príbehy, ako aj história samotného múzea boli determinované práve výraznými politickými udalosťami minulého storočia.

Kontakt: jana.svantnerova@sng.sk

16,30 – 16,45

Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Brně jako předchůdce Technického muzea v Brně

Mgr. Radek Slabotínský, Ph.D., Technické muzeum v Brně

Příspěvek se zabývá vývojem a činností Archivu pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Brně v letech 1948–1953. Sleduje rovněž personální složení Archivu a všímá si vztahů mezi Archivem a dalšími institucemi (především Archivem pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Praze a Národním technickým muzeem), stejně jako přibližuje vzájemné vztahy mezi státními orgány a Archivem. Důležitou součástí práce je i složitě hledání stálého sídla Archivu a jeho zánik, resp. jeho přeměna v muzejní instituci.

Kontakt: slabotinsky@technicalmuseum.cz

16,45 – 17,15

DISKUSIA K III. BLOKU REFERÁTŮV A ZÁVEREČNÁ DISKUSIA

19,00

ČAŠA VÍNA, KAPLNKA BRATISLAVSKÉHO HRADU

(PREZENTÁCIA PUBLIKÁCIE

PRÍBEH PREDMETU: OSMIČKOVÉ ROKY)

20,00 – 22,00

**SPOLOČENSKÝ VEČER, SEVERNÉ REPREZENTAČNÉ PRIESTORY
BRATISLAVSKÉHO HRADU**

14. 11. 2018 (streda)

8,30 – 9,30

REGISTRÁCIA ÚČASTNÍKOV

9,30 – 10,15

IV. BLOK REFERÁTOV

TGM – symbol prvej republiky?

Moderátorka: Mgr. Irena Chovančíková, Asociace muzeí a galerií České republiky, z. s.

9,30 – 9,45

Portréty T. G. Masaryka – variácie na jednu tému

Mgr. Zsófia Kiss-Szemán, Galéria mesta Bratislavy

V 20. storočí sa výtvarní umelci vytvorili množstvo portrétov T. G. Masaryka, ktoré sa pohybujú na širokej škále výrazovacích možností a kvalitatívnej úrovne. Príspevok je venovaný rôznym typom portrétov, medzi ktorými nachádzame reprezentatívny portrét, psychologizujúci portrét, portrét podľa živého modelu, symbolický portrét, maliarsku a autorskú kópiu portrétov, sochársky portrét, bustu a ďalšie. Objasní aj príbeh olejomalby na základe skice s „uchom p. prezidenta“ od Štefana Polkorába, ktorý ju vyhotovil podľa živého modelu 10. októbra 1932 v prezidentskom sídle v kaštieli v Topoľčiankach.

Kontakt: zofia@gmb.sk

9,45 – 10,00

Pomníky T. G. Masaryka. Jak jsme je se slávou stavěli a v tichosti bourali

Mgr. Hana Sýkorová, Masarykovo muzeum v Hodoníně

V průběhu 20. století byla Masarykova osobnost několikrát vyzdvihována a vzápětí zatracována stejně tak jako pomníky věnované T. G. Masarykovi, které s opravdovým pocitem hrdosti, úcty a vděčnosti budovali lidé už za prezidentova života a obdiv k němu projevovali a projevují touto formou i po jeho smrti. Masarykovo muzeum v Hodoníně dlouhodobě mapuje osudy pomníků, soch i pamětních desek, které zároveň mimoděk odrážejí charakter a kulturu české společnosti v průběhu 20. a 21. století.

Kontakt: h.sykorova@masaryk.info

10,00 – 10,15

Vliv osmičkových událostí v průběhu 20. století na formování Muzea T. G. Masaryka v Lánech v souvislosti s interpretací odkazu T. G. Masaryka v různých politických režimech

Mgr. Magdalena Elznicová Mikesková, Muzeum T. G. M. Rakovník

Muzeum T. G. Masaryka v Lánech je relativně mladé muzeum, které bylo slavnostně otevřeno v roce 2003. Jeho vzniku ale předcházelo dlouhé období usilovné snahy vybudovat v Lánech památník prvního československého prezidenta začínající již v době první republiky. Bohužel toto úsilí bylo v historii často potlačováno z důvodu nastolených totalitních režimů. Podobný osud můžeme sledovat i na některých exponátech, které jsou v současnosti součástí sbírky muzea.

Kontakt: reditelka@muzeumtgm.cz

10,15 – 10,30

DISKUSIA K IV. BLOKU REFERÁTOV

10,30 – 11,45

V. BLOK REFERÁTOV

„Osmičky“ v slovenských a českých múzeách: rok 1918 a tie ostatné II.

Moderátor: PhDr. Daniel Hupko, Ph.D., Zoúz múzeí na Slovensku

10,30 – 10,45

Události podzimu 1938 v dokumentech Obce československých spisovatelů z Literárního archivu Památníku národního písemnictví

PhDr. Tomáš Paolíček, Ph.D., Literární archiv Památníku národního písemnictví

Obec československých spisovatelů patřila mezi přední instituce literárního života druhé poloviny 30. let v ČSR. Po svém vzniku na podzim 1934 se mj. podílela na aktivitách levicově orientované Mezinárodní asociace na obranu kultury (AIE). Nejintenzivnější činnost pak vyvíjela v období Mnichovské krize na podzim 1938. Její členové, liberálové z okruhu Karla Čapka a autoři jako Josef Hora, Vítězslav

Nezval, Vladislav Vančura, Laco Novomeský, ale i přední spisovatelé pravicového či konzervativního zaměření (mj. Jaroslav Durych či Rudolf Medek) tehdy zformulovali a distribuovali několik manifestů na obranu existence Československa a demokratických hodnot ve střední Evropě, jež rezonovaly i v mezinárodním měřítku. Připravovaný příspěvek bude věnován archivnímu fondu Obce, jeho skladbě a představení vybraných dokumentů, jež dokumentují atmosféru podzimu 1938.

Kontakt: pavlicek@pamatnik-np.cz

10,45 – 11,00

Na cestě k „Vítěznému únoru“. Příspěvek k vývoji českého muzejnictví v letech 1945 – 1948

PhDr. Jan Dolák, Ph.D., Katedra etnologie a muzeologie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě

České muzejnictví muselo po druhé světové válce obnovit svoji činnost, odstranit škody způsobené především nepéčí o sbírky. Náročným úkolem bylo převzetí cca 100 bývalých německých muzeí, dále pak hradů a zámků bývalých majitelů, ale především statisíců nových sbírkových předmětů po odsunutých osobách. Vzhledem k minimálnímu počtu pracovníků muzeí, převážně stále spočívajících na spolkových základech, šlo o problém na hranici zvladatelnosti. Postupně se mění síť muzeí, znovu se zpřístupňují expozice, obnovuje se činnost Svazu muzeí a muzejnictví se zapojuje do mezinárodních organizací. Prostor pro muzejní činnost přibývá, většinou však málo vhodných. Postupně je pěstována a především cestou kurzů pro muzejníky šířena i teoretická báze oboru.

Kontakt: jan.dolak@uniba.sk

11,00 – 11,15

Akční výbory Národní fronty a jejich vliv na podobu českého muzejnictví v době nástupu komunistického režimu

Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D., Ústav archeologie a muzeologie, odd. muzeologie, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně

Cílem referátu je analyzovat působení Akčních výborů Národní fronty jako jednoho z prvních orgánů nastupujícího totalitárního režimu autoritativně zasahujících do sféry českého (československého) muzejnictví. Předmětem zájmu se stane především samotný proces „očisty“ odborného personálu a jeho motivace, stejně jako vliv na další fungování vybraných muzeí. Problematika bude sledována na institucích nacházejících se na území později vzniklého brněnského kraje. Jedná se o vůbec první ucelenější zpracování daného tématu v kontextu historické muzeologie a historiografie.

Kontakt: o.kirsch@seznam.cz

11,15 – 11,30

Specializovaná muzea náhledem zachovaných částí fondů Muzea Klementa Gottwalda a Muzea V. I. Lenina

Mgr. Jolana Tothová – Mgr. Tomáš Kavka, Ph.D., Národní muzeum, Oddělení novodobých českých dějin – Sběrka Muzea dělnického hnutí

S politickou změnou po únoru 1948 nedílně souvisí i zapojení muzeí, v Československu tradičně celospolečensky vážených institucí, do tvorby „nových“ interpretací našich dějin. Společně s vyzdvížením revolučních tradic našich národů a významu KSČ v reprezentativních expozicích a výstavách, se jednalo především o výchovně-vzdělávací činnost zaměřenou na širokou škálu skupin veřejnosti (od škol, přes ozbrojené složky až po závodní kolektivy). Cílem příspěvku je představit vznik a činnost specializovaných muzeí s celostátní působností především na základě poznatků z práce se zachovanými částmi sbírkových, archivních a knihovních fondů dvojice pražských stranických muzeí – Muzea Klementa Gottwalda a Muzea V. I. Lenina. Obě instituce společně s krajskými specializovanými muzei plnily vůdčí roli v muzejní praxi po téměř čtyři desetiletí, čímž ovlivnily praxi a vývoj expozic většiny regionálních českých a moravských muzeí a vnímání našich oficiálních dějin pro více jak dvě generace. Zvláště fondy Muzea Klementa Gottwalda, politickovýchovné a kulturní instituce ÚV KSČ, se nám dodnes zachovaly v nebývalém rozsahu, čímž se nám nabízí možnost srovnání tehdejších teoretických tezí oficiálního výzkumu a metodologie s praxí (dokumentací a prezentací).

Kontakty: jolana_tothova@nm.cz, tomas_kavka@nm.cz

11,30 – 11,45

Významná výročí ve sbírkách muzeí aneb Můžeme v muzeích vytvořit sbírku významných výročí?

Mgr. Pavel Holman, Technické muzeum v Brně

Připomínka významných událostí v minulosti státu, společenství či nějaké osoby patří nedílně k vytváření paměti a ukotvení dané entity v minulosti, přítomnosti, ale i budoucnosti. Každá událost po sobě zanechá řadu dvoj a trojrozměrných, hmotných i nehmotných předmětů, které ji připomínají. Přirozeným místem jejich uchovávání se stávají paměťové instituce, jako jsou muzea archivy a knihovny. Může však muzeum budovat jednu konkrétní sbírku věnovanou určitému výročí, nebo jde o samostatné předměty rozptýlené po celém

sbírkovém fondu? Může muzeum začít vytvářet sbírku v reálném čase, již v průběhu události, nebo jsou sbírky budovány až ex post? Jsme schopni rozeznat v době konání události její důležitost a pro budoucno nutnost jejího připomínání? Co vlastně může taková sbírka obsahovat? A lze sbírky budovat zpětně i s větším časovým odstupem?

Kontakt: holmikp@seznam.cz

11,45 – 12,00

DISKUSIA K V. BLOKU REFERÁTOV

12,00 – 12,30

PRESTÁVKA

12,30 – 13,15

VI. BLOK REFERÁTOV

Varia k dejinám československého múzejníctva

Moderátorka: PhDr. Jasna Gaburová, Slovenský komitét ICOM

12,30 – 12,45

Tradiční kultura - výkladní skříň státu

PhDr. Hana Doořáková, Moravské zemské muzeum

Projevy tradiční kultury v roli politického symbolu: Evropská etnologie věnuje velkou pozornost problematice konstrukce národních mýtů, národních symbolů. Některé projevy tradiční lidové kultury jako např. oděv či architektura byly díky jasnému poselství, které je v nich obsaženo, na ně dokonce povýšeny. Krojová „štafáž“ v podání venkovského lidu byla zprvu vnímána v rovině zábavní, aby v průběhu 19. století na sebe nabalila funkci „politickou“. Vybrané projevy tradiční kultury byly použity jako vizuální symboly politické reprezentace (např. svérázová móda, „kult“ T. G. Masaryka, propagační grafika 50. – 70. let). V podobě krojovaných párů vítajících významné státní návštěvy patří do arzenálu národní reprezentace i dnes.

Kontakt: hdvorakova@mzm.cz

12,45 – 13,00

(Ne) dokumentovanie kultúrneho dedičstva Rómov na Slovensku do roku 1989

Mgr. Adriana Daneková, Slovenské národné múzeum v Martine – Múzeum kultúry Rómov na Slovensku

Príspevok bude zameraný na problematiku dokumentovania kultúrneho dedičstva Rómov na Slovensku do roku 1989, a to najmä múzejnými prostriedkami. Významným medzníkom v prístupe k právam občanov inej národnosti ako štátotvornej na našom území, a to aj kultúrnym právam, bol rok 1918. K ďalším významným zmenám paradigmy v tejto oblasti došlo práve v rokoch 1948 a 1968 – v zlomových obdobiach pre našu spoločnosť. Do akej miery a pod vplyvom akých udalostí boli teda dokumentované kultúra a dejiny Rómov u nás? Rezonujú udalosti tzv. osmičkových rokov v historiografii alebo historickej pamäti rómskych spoločenstiev u nás a aký je prípadný odraz v múzejnej dokumentácii?

Kontakt: adriana.danekova@snm.sk

13,00 – 13,15

Vývoj muzeálního myšlení Romů i jejich postojů k Muzeu romské kultury

PhDr. Jana Horáthová, Muzeum romské kultury, Brno

Příspěvek nastíní zrod, vývoj a podoby muzeálního myšlení Romů ve 20. století zejména na základě literatury z oblasti romistiky a dějin Romů. Postoje Romů k vlastní muzejní instituci a konkrétně k Muzeu romské kultury (MRK) vycházejí z dat kvalitativního muzeo-sociologického průzkumu z let 1996 – 1997. Obsáhl 50 respondentů z řad Romů dvou věkových a vzdělanostních skupin (děleno na mladší a starší generaci a „Romy se vzděláním“ a „bez“). V dalších letech již k postojům Romů na dané téma neexistují data ze srovnatelného průzkumu, budou tedy ověřována na základě informací z médií, činnosti zainteresovaných úřadů (Rada vlády pro záležitosti romské menšiny apod.), sledováním skladby návštěvnosti MRK. Podnětným zdrojem informací v tomto směru jsou za poslední roky i návštěvnícké knihy MRK (vedou se samostatné knihy stálé expozice a přechodných výstav).

Kontakt: horvathova@rommuz.cz

13,15 – 14,00

**DISKUSIA K VI. BLOKU REFERÁTOV A ZÁVEREČNÁ DISKUSIA,
UKONČENIE KONFERENCIE**